

OPONENTSKÝ POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Porozumění čtenému u dětí s rizikem rozvoje gramotnostních obtíží

Autorka práce: Mgr. Veronika Bláhová

Vedoucí práce: doc. PhDr. PaedDr. Anna Kucharská, Ph.D.

Jak název práce napovídá, věnuje se předkládaná diplomová práce problematice porozumění čtenému u dětí na počátku rozvoje čtenářské gramotnosti. Vzhledem k tomu, že na rozdíl od údajů o vývoji a kvalitě techniky čtení během několika prvních let školní docházky máme velmi málo informací o vývoji a kvalitě porozumění čtenému textu, jedná se o velmi aktuální a potřebné téma. Přínos práce je o to cennější, že se věnuje mapování těchto dovedností nejen u dětí běžného vývoje, ale také u dětí s rizikem rozvoje gramotnostních dovedností (u dětí s narušeným vývojem řeči a u dětí s rodinným rizikem pro vznik specifických poruch učení). Výsledky této studie tak výrazně přispívají k pochopení individuálních rozdílů v nabývání čtenářské gramotnosti a jsou cenným zdrojem informací jak pro teorii, tak praxi.

Teoretická část práce je členěna do pěti kapitol, ve kterých autorka vymezuje základní pojmy a koncepty vztahující se k řešenému problému. Autorka při tom vychází jak z domácí, tak zahraniční literatury. Jednotlivým tématům se autorka věnuje zcela přiměřeně, z textu je patrný zájem autorky o dané téma i dobrá orientace v něm. Nejprve se autorka zabývá gramotností, dále pak vymezuje dílčí komponenty procesu čtení (tj. schopnost dekodování a porozumění jazyku). Samostatné kapitoly jsou věnovány porozumění čtenému a diagnostice porozumění čtenému. Závěrečná kapitola pojednává o rizikových skupinách dětí, které jsou součástí výzkumného vzorku. Celkově má teoretická část charakter komplexního vstupu do řešené problematiky.

K této části práce mám jen jednu drobnou terminologickou připomínku – domnívám se, že se kapitola č. 5.3 spíše než slabým čtenářům věnuje skupině čtenářů se slabým porozuměním (jak autorka píše „poor comprehenders“). Slabí čtenáři (v překladu „poor readers“) jsou totiž ve většině případů považováni za nadřazený pojem pro dyslexii, čtenáře se slabým porozuměním někdy též hyperlektiky, („poor comprehenders“) a tzv. obecně slabé čtenáře („garden-variety poor readers“).

V praktické části nechybí podrobné představení projektů, v rámci kterých byla data získávána. Velmi precizní je pak autorka při popisu sestavení výzkumného vzorku, kde představuje postup kriteriálního řazení dětí do jednotlivých výzkumných skupin. Na závěr této části práce autorka formuluje konkrétní hypotézy, které opírá o teoretické poznatky a detailně představuje testové nástroje, pomocí kterých úroveň čtenářských dovedností dětí výzkumného vzorku mapuje.

Data prezentuje autorka přehledně, výsledky interpretuje v souladu s omezeními výzkumného šetření. Zjištěné údaje následně diskutuje s odbornou literaturou. Z práce s daty i z interpretací zjištěných údajů je opět patrná znalost problému i výzkumných postupů.

Jazyková i formální úroveň práce jsou na velmi dobré úrovni, v textu jsem narazila pouze na několik ojedinělých překlepů.

Výzkumné šetření přináší hned několik zajímavých zjištění. Za významné považuji především potvrzení o závažnějších gramotnostních obtížích (a to jak v technice čtení, tak v porozumění) u dětí s narušeným vývoje řeči (v porovnání s dětmi s typickým vývojem a dětí s rodinným rizikem specifických poruch učení). Za další pak potvrzení o déletrvající stabilitě výkonů dětí v testech čtení s porozumění.

Otázka k obhajobě:

Zajímá mne, jaká zjištění považuje pro praxi sama autorka za nejdůležitější a jaké konkrétní formy podpory by na základě svých zjištění při práci s dětmi z daných rizikových skupin doporučila učitelům a rodičům.

Diplomovou práci považuji za velmi zdařilou. Práce splňuje nároky kladené na diplomové práce, a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 4.9. 2015

Mgr. Klára Špačková, Ph.D.